

Historia

Wymagania na oceny
dla klasy II

Piotr Kołakowski
Adam Kowal

Temat lekcji	Wymagania na oceny				
	dopuszczającą	dostateczną	dobrą	bardzo dobrą	celującą
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania edukacyjne na ocenę dopuszczającą, a ponadto:	Uczeń spełnia wymagania edukacyjne na oceny dopuszczającą i dostateczną, a ponadto:	Uczeń spełnia wymagania edukacyjne na oceny dopuszczającą, dostateczną i dobrą, a ponadto:	Uczeń spełnia wymagania edukacyjne na oceny dopuszczającą, dostateczną, dobrą i bardzo dobrą, potrafi samodzielnie formułować wnioski i wyrażać opinie, a ponadto:
POLSKA U SCHYŁKU ŚREDNIOWIECZA					
1. Unia Polski z Litwą. Władysław Jagiełło na tronie polskim	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje pojęcie: unia personalna; • przyporządkowuje dacie 1410 r. odpowiednie wydarzenie i wyjaśnia jego znaczenie; • zna postać Władysława Jagiełły. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie i postanowienia unii w Krewie oraz w Horodle; • wymienia przywileje szlacheckie nadane za panowania Jagiełły; • łączy okres 1409–1411 z odpowiednimi wydarzeniami oraz wyjaśnia ich znaczenie dla złamania potęgi zakonu krzyżackiego. 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia etapy powstawania sojuszu polsko-litewskiego za panowania pierwszych Jagiellonów; • wyjaśnia przyczyny i następstwa unii Polski z Litwą; • przedstawia postanowienia soboru w Konstancji. 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia, systematyzuje i sytuuje w czasie wydarzenia związane z relacjami polsko-krzyżackimi za pierwszych Jagiellonów; • ocenia znaczenie postanowień soboru w Konstancji dla Polski. 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia wpływ wzrostu uprzywilejowania szlachty na sposób sprawowania władzy w Polsce.
Bitwa pod Grunwaldem	<ul style="list-style-type: none"> • zna datę 15 lipca 1410 r. i przyporządkowuje jej odpowiednie wydarzenie. 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia najważniejsze postacie związane z bitwą pod Grunwaldem. 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia proste plany bitwy przedstawione w podręczniku; • rozumie podstawową różnicę w wiarygodności pomiędzy opisami bitwy z epoki a późniejszą wizją artystyczną przedstawioną przez Jana Matejkę. 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia taktykę wojsk pod dowództwem Jagiełły; • wymienia w kolejności chronologicznej najważniejsze etapy bitwy; • wskazuje przyczyny zwycięstwa wojsk Jagiełły; • wyjaśnia cel powstania obrazu Matejki. 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia znaczenie zwycięstwa grunwaldzkiego dla pozycji Polski na arenie międzynarodowej; • wskazuje te elementy obrazu Matejki, które świadczą o tym, że dzieło jest wyobrażeniem artysty o bitwie i ma wymowę symboliczną.
2. Polska u schyłku średniowiecza. Rządy Władysława Warneńczyka i Kazimierza Jagiellończyka	<ul style="list-style-type: none"> • zna daty: 1444 r., 1454 r., 1466 r., i przyporządkowuje im odpowiednie wydarzenia; • zna postać Władysława Warneńczyka. 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia i wskazuje na mapie ziemie przyznane państwu polskiemu na mocy I i II pokoju toruńskiego; • przedstawia przyczyny wojny trzynastoletniej. 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia postanowienia I i II pokoju toruńskiego; • wyjaśnia i stosuje pojęcie: Związek Pruski; • opisuje ekspansję Turków; • omawia panowanie Władysława Warneńczyka. 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia politykę zagraniczną Jagiellonów. 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia politykę dynastyczną Jagiellonów i wymienia europejskie państwa, w których panowali.

3. Polska u schyłku średniowiecza. Gospodarka, społeczeństwo, kultura	<ul style="list-style-type: none"> • zna postacie Jana Długosza i Wita Stwosza; • wymienia najważniejsze dzieło Wita Stwosza; • zna pojęcia: folwark, pańszczyzna. 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia rozwój kultury polskiej u schyłku średniowiecza; • zna postać Filipa Buonaccorsiego; • opisuje sytuację gospodarczą w Polsce u schyłku średniowiecza; • przedstawia rozwój kultury polskiej u schyłku średniowiecza. 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia i objaśnia przywilej nadany szlachcie przez Jana Olbrachta w 1496 r. w Piotrkowie; • omawia przywilej cerekwicko-nieszawski z 1454 roku. 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia rozwój uprawnień stanu szlacheckiego. 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia wpływ rozwoju uprawnień szlachty na gospodarkę, kulturę i społeczeństwo polskie u schyłku średniowiecza.
4. Ku nowej epoce	<ul style="list-style-type: none"> • zna daty: 1453 r., 1450 r., i przyporządkowuje im odpowiednie wydarzenia; • zna postać Jana Gutenberga. 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia przyczyny upadku Konstantynopola; • wymienia wydarzenia kończące epokę średniowiecza. 	<ul style="list-style-type: none"> • zna postacie Konstantyna XI i Osmana; • wyjaśnia znaczenie zdobycia Konstantynopola przez Turków dla kultury europejskiej. 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia i omawia przyczyny wzrostu potęgi osmańskiej; • wyjaśnia znaczenie wynaleźenia ruchomej czcionki dla rozpowszechnienia słowa pisanego. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie dat 1450 r. i 1453 r. dla periodyzacji dziejów powszechnych i rozumie ich umowność.
NOWY CZŁOWIEK W NOWYM ŚWIECIE					
5. Odrodzenie i humanizm w Europie	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia najważniejszych twórców renesansu: Leonarda da Vinci, Michała Anioła, Rafaela; • wymienia przedstawicieli humanizmu europejskiego: Erazma z Rotterdamu, Niccolò Machiavellego, Galileusza, Mikołaja Kopernika; • zna i wyjaśnia pojęcia: humanizm, renesans, odrodzenie, akademia, mecenat, makiawelizm, utopia, druk. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie miast włoskich jako ośrodków polityki, kultury i sztuki w XV-wiecznej Europie. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie druku dla upowszechniania idei renesansu; • wyjaśnia pojęcie: człowiek renesansu. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia źródła rozwoju kultury renesansu; • charakteryzuje najważniejsze osiągnięcia twórców renesansu. 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia odniesienia w kulturze współczesnej do kultury renesansu i omawia ponadczasowość tej ostatniej.

Temat lekcji	Wymagania na oceny				
	dopuszczającą	dostateczną	dobrą	bardzo dobrą	celującą
6. Sztuka renesansu	<ul style="list-style-type: none"> wymienia cechy stylu renesansowego w architekturze, malarstwie i rzeźbie; charakteryzuje sztukę renesansu. 	<ul style="list-style-type: none"> zna i stosuje pojęcia występujące w sztuce renesansu: arkady, attyka, loggia, kopuła, sarkofag, pieta. 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje najważniejsze osiągnięcia twórców renesansu: Tycjana, Rafaela, Petera Bruegla, Sandro Botticellego, Leonarda da Vinci i Michała Anioła. 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje najważniejsze dzieła epoki renesansu. 	<ul style="list-style-type: none"> nazywa najważniejsze dzieła twórców renesansu; rozpoznaje budowle renesansowe w swoim regionie lub w całej Polsce.
7. Wielkie odkrycia geograficzne	<ul style="list-style-type: none"> wymienia przyczyny i skutki wielkich odkryć geograficznych; pokazuje na mapie trasę wypraw odkrywczych Krzysztofa Kolumba, Vasco da Gamy, Ferdynanda Magellana, Henryka Żeglarza, Bartolomea Diaza i Ameriga Vespucciego; zna daty: 1492 r., 1498 r., 1519–1521, i przyporządkowuje im odpowiednie wydarzenia; wymienia wynalazki, które ułatwiły organizację wypraw morskich; wymienia towary sprowadzane przez Europejczyków z Indii, Dalekiego Wschodu i Ameryki. 	<ul style="list-style-type: none"> zna daty: 1488 r., 1494 r., i przyporządkowuje im odpowiednie wydarzenia; wymienia konkwistadorów: Ferdynanda Corteza, Franciszka Pizarro i Diego Almagro. 	<ul style="list-style-type: none"> sytuuje w czasie i przestrzeni najważniejsze wyprawy europejskich podróżników; charakteryzuje kulturę Azteków, Majów oraz Inków; ocenia skutki konfrontacji dwóch cywilizacji; wyjaśnia rolę konkwistadorów. 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia wpływ odkryć geograficznych na życie społeczne, gospodarcze i kulturowe Europy i Nowego Świata. 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje długofalowe konsekwencje traktatu w Tordesillas; omawia wkład Azteków, Majów i Inków w cywilizacyjny dorobek ludzkości.
Gospodarka Europy w XVI wieku	<ul style="list-style-type: none"> wymienia udoskonalenia techniczne wprowadzone w Europie w XVI w.; wskazuje na mapie Europy w XVI w. największe miasta; posługuje się pojęciami: dualizm gospodarczy, nakład, trójpółowka. 	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się pojęciami: manufaktura, kompania handlowa, banki, giełdy, weksle. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, na czym polegał system pracy nakładczej i jak doszło do powstania manufaktur. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia różnice w rozwoju gospodarczym Europy Wschodniej i Zachodniej w XVI wieku. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie rozwoju miast dla gospodarki XVI-wiecznej Europy.

8. Początki reformacji	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia genezę reformacji w Europie; • zna i wyjaśnia pojęcia: odpust, celibat, reformacja, protestanci, pokój religijny; • wymienia najważniejszych reformatorów: Marcina Lutra i Jana Kalwina; • zna daty: 1517 r., 1555 r., i przyporządkowuje im odpowiednie wydarzenia. 	<ul style="list-style-type: none"> • zna i wyjaśnia pojęcia: luteranizm, kalwinizm, sekularyzacja; • zna datę: 1524–1526, i przyporządkowuje jej odpowiednie wydarzenie. 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje cele i działania Marcina Lutra i Jana Kalwina; • opisuje przyczyny konfliktów wyznaniowych w Niemczech; • posługuje się pojęciem: zasada predestynacji. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia poglądy reformatorów religijnych; • wymienia przyczyny i skutki rozłamu w Kościele zachodnim. 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje najważniejsze dokonania Tomasza Münzera i Ulricha Zwinglego.
9. Rozwój reformacji i reforma Kościoła katolickiego	<ul style="list-style-type: none"> • zna daty: 1545–1563, 1572 r., 1598 r., i przyporządkowuje im odpowiednie wydarzenia. 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje reformację w Polsce; • zna i wyjaśnia pojęcia: noc św. Bartłomieja, edykt nantejski, tolerancja religijna; • zna i wymienia przyczyny zwołania soboru trydenckiego i jego postanowienia. 	<ul style="list-style-type: none"> • zna i wyjaśnia daty związane z reformacją: 1534 r., 1573 r.; • posługuje się pojęciami: anglikanizm, hugenoci, antytyrynarze, purytanizm. 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje najważniejsze dokonania Karola IX i Henryka IV. 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia skutki rozłamu Kościoła katolickiego dla jego dalszego funkcjonowania w Europie.
10. Odrodzenie w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia przedstawicieli polskiego renesansu: Mikołaja Kopernika, Andrzeja Frycza Modrzewskiego, Mikołaja Reja, Jana Kochanowskiego, Grzegorza z Sanoka; • opisuje najważniejsze dokonania przedstawicieli polskiego renesansu. 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje zabytki sztuki renesansowej w Polsce; • na przykładzie Zamościa opisuje miasto renesansowe; • opisuje znaczenie mecenatu Zygmunta I Starego dla rozwoju sztuki polskiego renesansu. 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje obiekty sztuki renesansowej na terenie Polski z uwzględnieniem własnego regionu; • wymienia projektanta Zamościa – Bernarda Morando. 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje wkład włoskiego architekta Bartolomea Berrecciego w powstawanie renesansowej architektury w Polsce. 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia znaczenie twórczości polskich pisarzy renesansowych dla rozwoju polskiej literatury i polskiego języka.

Temat lekcji	Wymagania na oceny				
	dopuszczającą	dostateczną	dobrą	bardzo dobrą	celującą
Rozwój gospodarczy Polski w XVI wieku	<ul style="list-style-type: none"> opisuje, w jaki sposób w XVI-wiecznej Polsce handlowano zbożem; wymienia i wskazuje na mapie miasta, które wzbogaciły się na handlu zbożem. 	<ul style="list-style-type: none"> zna i wyjaśnia znaczenie daty: 1496 r.; zna i posługuje się pojęciami: folwark, pańszczyzna. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, co wpłynęło na rozwój folwarku szlacheckiego. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jaki wpływ na życie codzienne i obyczaje społeczeństwa polskiego w XVI w. miała sytuacja gospodarcza. 	<ul style="list-style-type: none"> omawia rozwój folwarku szlacheckiego jako przykład istnienia dualizmu gospodarczego w XVI-wiecznej Europie.
11. Rozwój demokracji szlacheckiej w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> wymienia najważniejsze przywileje szlacheckie; zna i wyjaśnia pojęcia: przywilej, pospolite ruszenie, sejm, izba poselska, senat, sejm walny, <i>Nihil novi</i>, wojsko kwarciane, marszałek sejmu, ruch egzekucyjny, demokracja szlachecka; wymienia najważniejsze instytucje ustrojowe i ich kompetencje; zna daty: 1374 r., 1505 r., i przyporządkowuje im odpowiednie wydarzenia; przedstawia postacie Kazimierza Jagiellończyka i Jana Olbrachta. 	<ul style="list-style-type: none"> zna i wyjaśnia pojęcie: prawo sukcesyjne; zna daty: 1422 r., 1423 r., 1430–1433, 1454 r., i przyporządkowuje im odpowiednie wydarzenia. 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje funkcjonowanie państwa polskiego w okresie demokracji szlacheckiej. 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia i ocenia czynniki mające wpływ na wzrost znaczenia szlachty w Rzeczypospolitej. 	<ul style="list-style-type: none"> omawia zróżnicowanie wewnętrzne stanu szlacheckiego i wpływ tego zróżnicowania na funkcjonowanie Rzeczypospolitej.
12. Ostatni Jagiellonowie na polskim tronie	<ul style="list-style-type: none"> opisuje okoliczności złożenia hołdu pruskiego i zawarcia unii lubelskiej; zna daty: 1525 r., 1569 r., i przyporządkowuje im odpowiednie wydarzenia; przedstawia postacie Zygmunta I Starego i Zygmunta II Augusta. 	<ul style="list-style-type: none"> zna daty: 1526 r., 1562–1570, 1572 r., i przyporządkowuje im odpowiednie wydarzenia; przedstawia postacie Albrechta Hohenzollerna i Gotarda Kettlera; zna pojęcia: inkorporacja, flota kaperska; 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie granice państw Rzeczypospolitej Obojga Narodów. 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia politykę zagraniczną ostatnich Jagiellonów. 	<ul style="list-style-type: none"> zna i ocenia skutki unii realnej dla dalszych losów Polski i Litwy.

		<ul style="list-style-type: none"> • zna i rozróżnia główne urzędy państwowe Rzeczypospolitej Obojga Narodów. 			
13. Początki wolnej elekcji	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje zasady wolnej elekcji; • wyjaśnia pojęcia: sejm elekcyjny, konfederacja warszawska, Artykuły henrykowskie, <i>pacta conventa</i>; • przedstawia postacie Henryka Walezego i Stefana Batorego. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcia: <i>interrex</i>, sejm konwokacyjny; • przedstawia postacie Jana Zamojskiego i Anny Jagiellonki; • zna datę: 1582 r., i przyporządkowuje jej odpowiednie wydarzenie; • zna i przedstawia porządek bezkrólewia ustalony w latach 1572–1573. 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje rządy Henryka Walezego i Stefana Batorego na tronie polskim; • wyjaśnia różnice pomiędzy Artykułami henrykowskimi a <i>pacta conventa</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia okoliczności uchwalenia oraz główne założenia konfederacji warszawskiej i Artykułów henrykowskich. 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia zagrożenia i korzyści płynące z zasady elekcyjności tronu.
TRUDNY WIEK					
14. Kultura baroku	<ul style="list-style-type: none"> • zna i wskazuje charakterystyczne cechy sztuki baroku; • wymienia nazwiska najwybitniejszych przedstawicieli sztuki baroku: Giovanni Lorenzo Berniniego, Jana Vermeera, Antona Van Dycka, Michelangela Merisi da Caravaggio, Diego Velazqueza, Petera Paul Rubensa, Rembrandta. 	<ul style="list-style-type: none"> • zna i wskazuje charakterystyczne cechy sztuki baroku; • zna i rozumie znaczenie daty: 1545–1563; • zna i wyjaśnia pojęcia: racjonalizm, empiryzm; • przedstawia postacie epoki baroku: Kartezjusza, Izaaka Newtona, Johna Locke'a. 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje rozwój nauki w baroku; • wskazuje charakterystyczne cechy architektury baroku na przykładzie fasady kościoła Il Gesú; • zna dzieła najważniejszych przedstawicieli sztuki baroku. 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia różnice między architekturą i sztuką baroku i renesansu. 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia związek między rozwojem baroku a reformami soboru trydenckiego.
Wojna trzydziestoletnia	<ul style="list-style-type: none"> • zna daty: 1618 r., 1620 r., 1648 r., i przyporządkowuje im odpowiednie wydarzenia. 	<ul style="list-style-type: none"> • zna bezpośrednią przyczynę wojny trzydziestoletniej; • wymienia najważniejsze skutki wojny trzydziestoletniej; 	<ul style="list-style-type: none"> • tłumaczy, dlaczego powstanie w Czechach przekształciło się w konflikt ogólnoeuropejski; • opisuje ustrój Rzeszy przed wybuchem wojny trzydziestoletniej. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia wpływ konfliktów religijnych na przemiany ustrojowe państw w XVII w. na przykładzie Rzeszy; • wyjaśnia mechanizm tworzenia się koalicji 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia skutki pokoju westfalskiego dla sytuacji politycznej i religijnej Rzeszy w następnych stuleciach; • wymienia skutki wojny trzydziestoletniej, dzieląc

Temat lekcji	Wymagania na oceny				
	dopuszczającą	dostateczną	dobrą	bardzo dobrą	celującą
		<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcia: Unia Protestancka, Liga Katolicka, defenestracja praska, pokój westfalski; • przedstawia postacie: Gustawa II Adolfa, Albrechta von Wallensteina. 		habsburskiej i antyhabsburskiej.	je na gospodarce, polityczne oraz kulturowe.
15. Absolutyzm we Francji	<ul style="list-style-type: none"> • zna i wyjaśnia pojęcie: absolutyzm; • przedstawia postacie: Armanda Richelieu, Ludwika XIV. 	<ul style="list-style-type: none"> • zna datę: 1661 r., i przyporządkowuje jej odpowiednie wydarzenie; • zna postać kardynała Mazariniego. 	<ul style="list-style-type: none"> • zna i wyjaśnia pojęcia: merkantylizm, racja stanu. 	<ul style="list-style-type: none"> • na przykładzie Francji charakteryzuje główne cechy monarchii absolutnej; • ocenia rolę kardynałów Richelieu i Mazarini w dziejach Francji. 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia wpływ ustroju absolutystycznego na umocnienie pozycji międzynarodowej Francji.
16. Monarchia parlamentarna w Anglii	<ul style="list-style-type: none"> • zna i wyjaśnia pojęcia: rewolucja, monarchia parlamentarna, parlament, Gabinet Ministrów; • przedstawia postacie: Karola I Stuarta, Oliwera Cromwella. 	<ul style="list-style-type: none"> • zna i wyjaśnia pojęcie: purytanizm; • zna daty: 1645 r., 1649 r., 1660 r., 1679 r., 1688 r., 1689 r., i przyporządkowuje im odpowiednie wydarzenia; • opisuje przebieg rewolucji w Anglii w XVII wieku. 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje wydarzenie nazwane „sławetną” lub „chwalebna” rewolucją. 	<ul style="list-style-type: none"> • na przykładzie Anglii charakteryzuje główne cechy monarchii parlamentarnej. 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje ustroje monarchii parlamentarnej w Anglii, absolutyzmu we Francji oraz ustroju Rzeszy przed i po wojnie trzydziestoletniej.
17. Kultura barokowa w Rzeczypospolitej	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia zabytki sztuki barokowej w Polsce; • opisuje strój polskiego szlachcica, stosując nazwy: żupan, kontusz, pas; • wyjaśnia pojęcie: Sarmata. 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje cechy sztuki barokowej w architekturze, malarstwie i rzeźbie na przykładzie pałacu w Wilanowie; • wymienia nazwiska architektów ważnych dla kultury baroku w Polsce, np. Giovanniego Marię Bernardoni. 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje zabytki sztuki barokowej w swoim regionie; • wyjaśnia pogląd, że Rzeczpospolita była w XVII w. przedmurzem chrześcijańskiej Europy; • wymienia pozostałe elementy stroju szlacheckiego: karabelę, kołpak, hajdawery. 	<ul style="list-style-type: none"> • określa rolę sarmatyzmu w budowaniu tożsamości szlachty jako grupy społecznej. 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia wpływ sztuki baroku na kulturę szlachecką w Rzeczypospolitej.

18. Rzeczpospolita na początku panowania Wazów	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia postacie: Zygmunta III Wazy, Jana Karola Chodkiewicza, Stanisława Żółkiewskiego, Jana Zamojskiego, Gustawa II Adolfa; • zna daty: 1605 r., 1610 r., 1620 r., 1621 r., 1634 r., i przyporządkowuje im odpowiednie wydarzenia; • opisuje najważniejsze etapy wojen Rzeczypospolitej w I. połowie XVII w. ze Szwecją, państwem moskiewskim i z Turcją. 	<ul style="list-style-type: none"> • zna i wyjaśnia pojęcia i nazwy: dymitriada, Samozwaniec, lisowczycy, husaria, regent, detronizacja; • zna daty: 1600 r., 1618 r., 1629 r., i przyporządkowuje im odpowiednie wydarzenia; • wymienia postanowienia rozejmu w Dywilinie i pokoju polanowskiego; • wskazuje na mapie ziemie: smoleńską, czernihowską i siewierską. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny wojen Rzeczypospolitej z Turcją, ze Szwecją i Moskwą; • opisuje następstwa wojen w XVII w. dla Rzeczypospolitej. 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje okoliczności objęcia tronu polskiego przez Zygmunta III Wazę. 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia politykę wewnętrzną i zewnętrzną Zygmunta III Wazy; • opisuje zaangażowanie Rzeczypospolitej w wojnie trzydziestoletniej.
19. Problem kozacki w Rzeczypospolitej	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje wybuch i przebieg powstania Chmielnickiego; • zna i posługuje się pojęciami i nazwami: Kozacy, unia, powstanie, ugoda; • przedstawia postacie: Bohdana Chmielnickiego, Władysława IV; • zna daty: 1596 r., 1648 r., 1654 r., 1658 r., i przyporządkowuje im odpowiednie wydarzenia; • wymienia postanowienia: ugody w Białej Cerkwi, ugody w Zborowie i ugody w Hadziaczu. 	<ul style="list-style-type: none"> • zna nazwę: Sicz, i posługuje się nią; • zna daty: 1637 r., 1651 r., 1667 r., i przyporządkowuje im odpowiednie wydarzenia; • wymienia postanowienia rozejmu w Andruszowie; • opisuje przyczyny podpisania unii brzeskiej, wskazuje jej datę i skutki. 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia przyczyny konfliktu z Kozakami w XVII w.; • charakteryzuje sposób życia Kozaków oraz zna ich pochodzenie. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny, cele i następstwa powstania Chmielnickiego. 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia wpływ powstania Chmielnickiego na tworzenie się świadomości narodowej Ukraińców.
20. Potop – najazd szwedzki 1655–1660	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia przyczyny wojen ze Szwecją w połowie XVII w.; • zna pojęcia: potop szwedzki, pokój 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje stosunki pomiędzy Rzeczpospolitą a Szwecją za panowania pierwszych Wazów; 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia postacie: Pawła Sapiehy, Karola X Gustawa, przeora o. Augustyna Kordeckiego. 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje następstwa polityczne, ekonomiczne i demograficzne wojen polsko-szwedzkich w XVII w.; 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia długofalowe skutki traktatów welawsko-bydgoskich dla Rzeczypospolitej.

Temat lekcji	Wymagania na oceny				
	dopuszczającą	dostateczną	dobrą	bardzo dobrą	celującą
	<ul style="list-style-type: none"> w Oliwie, i posługuje się nimi; zna daty: 1655 r., 1660 r., i przyporządkowuje im odpowiednie wydarzenia; przedstawia postacie: Jana Karola Chodkiewicza i Stefana Czarnieckiego. 	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie: traktaty welawsko-bydgoskie, i posługuje się nim; zna datę: 1657 r., i przyporządkowuje jej odpowiednie wydarzenie; przedstawia postacie: Janusza Radziwiłła, Jerzego Lubomirskiego. 		<ul style="list-style-type: none"> opisuje okoliczności i znaczenie podpisania traktatów welawsko-bydgoskich. 	
21. Od demokracji szlacheckiej do oligarchii magnackiej	<ul style="list-style-type: none"> zna zjawiska świadczące o kryzysie Rzeczypospolitej w 2. połowie XVII w.; wyjaśnia pojęcia: magnateria, rokosz, absolutyzm, <i>liberum veto</i>, latyfundia magnackie; przedstawia postacie: Jana Kazimierza Wazy, Władysława Sicińskiego; opisuje próby reform Rzeczypospolitej Jana Kazimierza Wazy. 	<ul style="list-style-type: none"> zna daty: 1606–1609, 1652 r., 1668 r., i przyporządkowuje im odpowiednie wydarzenia. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pojęcia: oligarchia magnacka, klientela, patron; przedstawia postacie: Jerzego Lubomirskiego, Janusza Radziwiłła; wskazuje przyczyny kryzysu politycznego i społeczno-gospodarczego w Rzeczypospolitej w 2. połowie XVII w.; opisuje okoliczności rokoszu Zebrzydowskiego i Lubomirskiego; wyjaśnia pojęcie: zasada jednomyślności. 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje zmiany w systemie polityczno-ustrojowym Rzeczypospolitej w XVII wieku. 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia i ocenia skutki istnienia zależności patron-klient dla polityki wewnętrznej XVII-wiecznej Rzeczypospolitej.
22. Wojny z Turcją w końcu XVII wieku i odsiecz wiedeńska	<ul style="list-style-type: none"> zna przyczyny i przebieg wojen z Turcją w 2. połowie XVII w.; przedstawia postacie: Michała Korybuta Wiśniowieckiego, Jana III Sobieskiego, Kara Mustafy; zna datę: 1683 r., i przyporządkowuje jej odpowiednie wydarzenie. 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje politykę zagraniczną Jana III Sobieskiego; zna daty: 1667 r., 1669 r., 1672 r., 1673 r., i przyporządkowuje im odpowiednie wydarzenia; wymienia postanowienia pokoju w Buczaczu i pokoju w Karłowicach. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny zagrożenia tureckiego w 2. połowie XVII w.; opisuje następstwa wojen z Turcją. 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia znaczenie odsieczy wiedeńskiej dla Rzeczypospolitej. 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia ogólnoeuropejskie znaczenie odsieczy wiedeńskiej.

OŚWIECONY WIEK					
23. Oświecenie w Europie	<ul style="list-style-type: none"> wymienia przedstawicieli oświecenia: Denisa Diderota, Jeana d’Alemberta, Monteskiusza, Woltera, Jana Jakuba Rousseau; zna i stosuje pojęcie: oświecenie. 	<ul style="list-style-type: none"> zna i stosuje pojęcia: empiryzm, liberalizm ekonomiczny, deizm, ateizm, fizjokratyzm, encyklopedyści. 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje zasadę trójpodziału władzy i zasadę umowy społecznej; wyjaśnia pojęcie: absolutyzm oświecony. 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie i potrafi interpretować hasła oświecenia. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie sformułowania zasady trójpodziału władzy dla zmian ustrojowych XVIII-wiecznych państw.
Społeczeństwo i gospodarka Europy w XVIII wieku	<ul style="list-style-type: none"> zna zmiany, jakie nastąpiły w demografii XVIII-wiecznej Europy; zna i stosuje pojęcia: postęp techniczny, płodozmian. 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia wynalazki, dzięki którym nastąpił postęp techniczny: latające czółenko, mechaniczna przędzarka, maszyna parowa. 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje zmiany w rozwoju rolnictwa w połowie XVIII wieku. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pojęcie: rewolucja przemysłowa. 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia znaczenie nowych wynalazków dla postępu cywilizacyjnego.
24. Sztuka klasycyzmu	<ul style="list-style-type: none"> zna dzieła najwybitniejszych twórców klasycyzmu; wyjaśnia pojęcie: klasycyzm. 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia i rozpoznaje charakterystyczne cechy klasycyzmu; wyjaśnia pojęcia: klasycyzm, tympanon, gzyms, kapitel kolumny; przedstawia postacie najwybitniejszych twórców klasycyzmu: Antonia Canowy, Jacques’a Louisa Davida, Dominika Merliniego. 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje zabytki klasycystyczne w swoim regionie i w Polsce. 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia postacie: Jana Chrystiana Kamsetzera, Szymona Bogumiła Zuga, Antonio Corazziego, Jakuba Kubickiego, Bertela Thorvaldsena. 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia wkład polskich przedstawicieli klasycyzmu w sztukę europejską.
25. Niebezpieczne sąsiedztwo – Rosja w XVIII wieku	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia reformy Piotra I Wielkiego; wyjaśnia pojęcie: „wielka smuta”; przedstawia postacie: Iwana IV Groźnego, Piotra I, Katarzyny II; wymienia daty: 1547 r., 1564–1572, 1613 r., 1689–1725, i przyporządkowuje im odpowiednie wydarzenia. 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje rządy Katarzyny II; wyjaśnia pojęcia: opricznina, bojarzy; wymienia datę: 1721 r., i przyporządkowuje jej odpowiednie wydarzenie. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny wzrostu potęgi Rosji; wskazuje na mapie kolejne etapy rozrostu imperium rosyjskiego w 1. połowie XVIII wieku. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny i konsekwencje dominującej pozycji Rosji w Europie Środkowej; wskazuje te reformy w Rosji, które miały charakter oświeceniowy. 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia wpływ działalności władców Rosji w polityce wewnętrznej na przyszłe losy Rzeczypospolitej.

Temat lekcji	Wymagania na oceny				
	dopuszczającą	dostateczną	dobrą	bardzo dobrą	celującą
26. Niebezpieczne sąsiedztwo – Prusy w XVIII wieku	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie zmiany terytorialne w XVIII-wiecznych Prusach; zna i stosuje pojęcia: elektor, „król-sierżant”. 	<ul style="list-style-type: none"> zna daty: 1657 r., 1701 r., 1742 r., 1756–1763, i przyporządkowuje im odpowiednie wydarzenia; zna i stosuje pojęcie: „rozbójnik Europy”. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pojęcie: „cud domu brandenburskiego”; opisuje politykę Prus pod rządami Fryderyka III, Fryderyka Wilhelma I i Fryderyka II; wskazuje te reformy w Prusach, które miały charakter oświeceniowy. 	<ul style="list-style-type: none"> zna reformy przeprowadzone w Prusach w XVIII w. oraz wyjaśnia ich znaczenie dla pozycji Prus w Europie. 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia wpływ działalności władców Prus w polityce wewnętrznej na przyszłe losy Rzeczypospolitej.
27. Niebezpieczne sąsiedztwo – Austria w XVIII wieku	<ul style="list-style-type: none"> pokazuje zasięg granic monarchii Habsburgów; przedstawia postacie: Marii Teresy, Józefa II. 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia reformy oświeceniowe przeprowadzone w monarchii Habsburgów; wyjaśnia pojęcie: józefinizm. 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje te reformy w Austrii, które miały charakter oświeceniowy. 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje rządy i reformy Marii Teresy i Józefa II oraz wyjaśnia ich wpływ na pozycję Austrii w Europie; porównuje reformy oświeceniowe wprowadzone w Prusach, Austrii i Rosji. 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia wpływ działalności władców Austrii w polityce wewnętrznej na przyszłe losy Rzeczypospolitej.
28. Stany Zjednoczone Ameryki	<ul style="list-style-type: none"> zna i wyjaśnia wkład Polaków w walkę o niepodległość Stanów Zjednoczonych; wskazuje przyczyny wybuchu wojny o niepodległość; wymienia podstawowe zasady Deklaracji Niepodległości i Konstytucji Stanów Zjednoczonych; posługuje się pojęciami: kolonia, „herbata bostońska”, Kongres Kontynentalny; przedstawia postacie: Jerzego Waszyngtona, 	<ul style="list-style-type: none"> zna daty: 1773 r., 1774 r., 1774–1782, 1781 r., i przyporządkowuje im odpowiednie wydarzenia; wymienia bitwy wojny o niepodległość i określa ich znaczenie: Lexington, Saratoga, Yorktown. 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje sytuację w koloniach angielskich w Ameryce Północnej w 2. połowie XVIII wieku. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny powstania Stanów Zjednoczonych oraz zasady ustrojowe tego państwa; wyjaśnia, w jaki sposób konstytucja amerykańska realizowała zasadę trójpodziału władzy. 	<ul style="list-style-type: none"> zna i rozumie znaczenie dla funkcjonowania współczesnego państwa amerykańskiego idei, które legły u podstaw stworzenia Stanów Zjednoczonych.

	<p>Kazimierza Pułaskiego, Tadeusza Kościuszki;</p> <ul style="list-style-type: none"> • zna daty: 1776 r., 1787 r., 1789 r., i przyporządkowuje im odpowiednie wydarzenia. 				
29. Początek Wielkiej Rewolucji Francuskiej	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny wybuchu rewolucji; • wymienia podstawowe zasady zawarte w Deklaracji Praw Człowieka i Obywatela; • zna i wyjaśnia pojęcia: Stany Generalne, rewolucja, jakobini; • przedstawia postaci: Ludwika XVI, Maksymiliana Robespierre'a, Georges'a Dantona, Jean-Paula Marata. 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje poszczególne etapy początkowego okresu rewolucji francuskiej; • przedstawia postać gen. Józefa la Fayette'a; • zna daty: 14.07.1789 r., 26.08.1789 r., 1791 r., 1792 r., i przyporządkowuje im odpowiednie wydarzenia. 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje postawę państw europejskich wobec rewolucji we Francji; • zna i stosuje pojęcia: konstytuanta, kordelierzy, sankiuloci, Legislatywa. 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje i opisuje zmiany ustrojowe wprowadzone w pierwszym okresie rewolucji. 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje te idee i wydarzenia pierwszego etapu rewolucji francuskiej, które były realizacją myśli oświeceniowej.
30. Dyktatura jakobinów i schyłek rewolucji	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje wydarzenia z 27 lipca 1794 r.; • wyjaśnia znaczenie dat: 1793 r., 1794 rok. 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje poszczególne etapy rewolucji francuskiej; • wyjaśnia znaczenie daty: 1795–1799. 	<ul style="list-style-type: none"> • zna i stosuje pojęcie: dyktatoriat; • na przykładzie <i>niewiarygodnych i zachwycających</i> uzasadnia tezę, że strój może być wyrazem przekonań politycznych i manifestacją stosunku do otaczającej rzeczywistości; • wyjaśnia znaczenie ubioru jako źródła historycznego. 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia i ocenia skutki rewolucji francuskiej; • omawia i ocenia znaczenie rewolucji francuskiej dla powstania modelu współczesnego państwa. 	<ul style="list-style-type: none"> • na przykładzie dyktatury jakobinów opisuje różnorodne postawy społeczeństwa wobec terroru państwowego.
31. Czasy saskie	<ul style="list-style-type: none"> • zna i stosuje pojęcia: bezkrólewie, abdykacja, sejm niemy; • przedstawia postaci: Augusta II Mocnego, Stanisława 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia wydarzenia związane z okresem bezkrólewia; • wymienia postanowienia sejmu niemego i wyjaśnia ich znaczenie; 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny i przejawy kryzysu w czasach saskich; • charakteryzuje sytuację w Rzeczypospolitej po śmierci Augusta II. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia zmiany w położeniu międzynarodowym Rzeczypospolitej w XVIII w.; • charakteryzuje i ocenia politykę zagraniczną 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia panowanie Sasów w Rzeczypospolitej.

Temat lekcji	Wymagania na oceny				
	dopuszczającą	dostateczną	dobrą	bardzo dobrą	celującą
	<p>Leszczyńskiego, Augusta III;</p> <ul style="list-style-type: none"> zna daty: 1700–1721, 1704 r., 1706 r., 1709 r., 1717 r., 1732 r., 1733 r., 1734–1736, <p>i przyporządkowuje im odpowiednie wydarzenia;</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pojęcie: unia personalna. 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega przejawy ożywienia gospodarczego w Rzeczypospolitej w czasach saskich; przedstawia postać Karola XII. 		<p>i wewnętrzną Wettinów w Rzeczypospolitej.</p>	
32. Oświecenie w Rzeczypospolitej	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia postacie: Stanisława Konarskiego, Stanisława Augusta Poniatowskiego, Ignacego Красицкого, Hugo Kołłątaja, Ignacego Potockiego; zna i wyjaśnia pojęcia i nazwy: mecenat, Szkoła Rycerska, obiady czwartkowe, Komisja Edukacji Narodowej, <i>Collegium Nobilium</i>; wyjaśnia znaczenie daty: 1773 rok. 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje specyfikę polskiego oświecenia; opisuje reformę oświaty za czasów Stanisława Augusta Poniatowskiego; charakteryzuje projekty reform ustrojowych Stanisława Konarskiego i Stanisława Leszczyńskiego; wyjaśnia znaczenie dat: 1740 r., 1765 rok. 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia postacie: Adama Naruszewicza, Franciszka Zabłockiego, Michała Poniatowskiego, Grzegorza Piramowicza, Stanisława Leszczyńskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnia potrzebę wprowadzenia reform ustrojowych w XVIII-wiecznej Rzeczypospolitej. 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie, w jaki sposób polscy myśliciele realizowali zasady oświecenia.
33. Czasy stanisławowskie	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje przyczyny I rozbioru Rzeczypospolitej; wyjaśnia pojęcia: konfederacja, sejm konwokacyjny, rozbiór, Rada Nieustająca; zna daty: 1768 r., 1772 r., 1773 r., i przyporządkowuje im odpowiednie wydarzenia; wyjaśnia pojęcie „Familia” oraz wskazuje rody wchodzące w jej skład; 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia postacie: Karola Radziwiłła, Michała Krasińskiego; zna daty: 1764 r., 1775 r., i przyporządkowuje im odpowiednie wydarzenia. 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje inicjatywy reformatorskie Stanisława Augusta Poniatowskiego; wymienia postacie: Jana Klemensa Branickiego, Józefa Pułaskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia sytuację polityczną w Rzeczypospolitej przed elekcją Stanisława Poniatowskiego; wyjaśnia wewnętrzne i zewnętrzne uwarunkowania I rozbioru. 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia znaczenie konfederacji barskiej.

	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje wydarzenia 1768 roku. 				
34. Sejm Wielki, Konstytucja 3 maja i drugi rozbiór	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia reformy Sejmu Wielkiego; • przedstawia postacie: Hugo Kołłątaja, Ksawerego Branickiego, Ignacego Potockiego, Józefa Poniatowskiego, Tadeusza Kościuszki, Stanisława Małachowskiego; • sytuuje w czasie II rozbiór Rzeczypospolitej; • wyjaśnia pojęcia: Sejm Wielki, czarna procesja; • zna daty: 1788–1792, 1791 r., 1793 r., i przyporządkowuje im odpowiednie wydarzenia. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia sytuację wewnętrzną i zewnętrzną w Rzeczypospolitej przed Sejmem Wielkim; • wyjaśnia główne zmiany wprowadzone przez Konstytucję 3 maja; • wyjaśnia sytuację gospodarczą i polityczną po II rozbiórze Rzeczypospolitej. 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje doniosłość uchwalenia Konstytucji 3 maja dla przyszłych pokoleń; • przedstawia postacie: Kazimierza Nestora Sapiehy, Szymona i Józefa Kossakowskich, Seweryna Rzewuskiego; • ocenia przystąpienie króla Stanisława Augusta Poniatowskiego do konfederacji targowickiej. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia okoliczności zawiązania konfederacji targowickiej i ocenia jej następstwa. 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia reformy Sejmu Wielkiego oraz Konstytucji 3 maja na tle dokonań innych państw XVIII-wiecznych.
35. Powstanie kościuszkowskie i utrata niepodległości	<ul style="list-style-type: none"> • zna przyczyny, znaczenie i bohaterów powstania kościuszkowskiego: Bartosza Głowackiego, Tadeusza Kościuskę, Jana Henryka Dąbrowskiego, Hugo Kołłątaja; • sytuuje w czasie i przestrzeni powstanie kościuszkowskie; • wymienia następstwa powstania kościuszkowskiego; • zna daty: 24 marca 1794 r., 4 kwietnia 1794 r., 24 października 1795 r., i przyporządkowuje im odpowiednie wydarzenia. 	<ul style="list-style-type: none"> • zna i stosuje pojęcia: uniwersał, insurekcja, naczelnik. • sytuuje w czasie III rozbiór Rzeczypospolitej i wskazuje na mapie wynikające z niego zmiany terytorialne. 	<ul style="list-style-type: none"> • objaśnia cele i następstwa insurekcji kościuszkowskiej; • sytuuje w czasie i przestrzeni wszystkie rozbiory Rzeczypospolitej; • wskazuje wewnętrzne i zewnętrzne przyczyny upadku Rzeczypospolitej. 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia okres panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia decyzję o wybuchu powstania kościuszkowskiego i szanse na jego powodzenie.

Redaktor
Hubert Bobrowski

Redaktor techniczny
Maryla Broda

Copyright © by Wydawnictwo Szkolne PWN Sp. z. o.o.
Warszawa 2014

ISBN 978-83-262-2277-1

Wydawnictwo Szkolne PWN Sp. z. o.o.
ul. Gottlieba Daimlera 2, 02-460 Warszawa

Przygotowanie do druku: Grafini
Arkuszy drukarskich: 2,0
Druk ukończono w marcu 2014 r.
Druk i oprawa: